

۶۳۹۵	در پند فرمان فرماں ردا	بکشتند فرماں رسا تندرہ را
۶۳۹۶	ملک نایب این قلعہ چون گرد گوش	خبر داد مفسر و تیز پوش
۶۳۹۷	شہش گفت کاوی سرکش ہوشیار	مرا از سر لطف معذور داد
۶۳۹۸	بکن آنچه دانی دریں تخت گاہ	کہ ہستی بحق نایب بادشاہ
۶۳۹۹	ملک نایب آنکہ بفرمود زود	بدینار کو شمشیر پسیل بود
۶۴۰۰	کہ لشکر کشد جان گوجرات	بدست آورد سرکشان لغات
۶۴۰۱	وزاں پس رواں گردینار راو	بسرحد کجرات چون سپر نہاد
۶۴۰۲	سفر کردن شاو عالم شنید	بک سر باقصائے دہلی کشید

جد اکرون حضرت خان ابروہہ و از ولولہ عشق بدینا

حضرت آمدن و در کالیور محبوبس شدن

۶۴۰۳	شنیدم حضرت خان دریاں روزگار	کہ البتہ ان یل را بکشتند زار
۶۴۰۴	پیادہ بہ ستاپور از تخت گاہ	فرستادہ بد مادر نیک خواہ
۶۴۰۵	بہاں تاپے صحت شہر یار	زیارت کند اندراں خوش مزار
۶۴۰۶	چو در غیبتش شد البتہاں شہید	الانفعی دشتہ بر حضرت خان رسید
۶۴۰۷	بار شاو آں نایب نابکار	نیشتمہ دبیر شہ نامدار
۶۴۰۸	کہ ناید حضرت خان با یوان شاہ	کند ہم از انجا با بروہہ راہ
۶۴۰۹	ہما نجا بود بر سبیل حبلا	چنین است فرمان فرماں ردا
۶۴۱۰	حضرت خان چون معنون فرمان شنید	ز فرمان خسرو گر یزے ندید

بہستانِ دلِ خارِ خاکے نمود	بدلِ گفتِ کلاںِ شایخِ زہری کہ بود	۶۴۱۱۴۱۹۲
رسد ز گسِ نازِ نہیںِ رانگار	نباشد محبِ گرازیںِ خارِ خار	۶۴۱۲
خے دیگرِ اکنوںِ ہواںِ غمِ فرود	مرا خودِ نخستیںِ غمِ یارِ بود	۶۴۱۳
بہ غمِ ہائے جاناںِ نباشدِ ہمال	غمِ جاںِ وے نزدِ اہلِ کمال	۶۴۱۴
زہرِ ویدہِ صد جوئیوںِ می نشاند	غرضِ چونکہ خاںِ سوئی انبروہِ راند	۶۴۱۵
کہ خاصِ ازے دودماںِ کردِ فرد	ہی گفتِ بنگرِ زمانہ چہ کرد	۶۴۱۶
جدِ اگر دازِ شہرِ خویشِ و تبار	جدِ اگر دازِ یارِ دازِ شہرِ یار	۶۴۱۷
شبِ و روزِ درِ انتظارِ گزند	ببایدِ شدنِ درِ ہرِ شہرِ بند	۶۴۱۸
بانبروہِ چوںِ رفتِ باورِ دوس	شنیدمِ خضرِ خاںِ بخونِ جگر	۶۴۱۹
شبِ و روزِ چوںِ دستِ و پا بستگا	ہی بودِ برِ رسمِ دلِ خستگاں	۶۴۲۰
قتادہِ بزندانِ اہلِ کنشت	جدِ ماندہِ مرغے زباںِ بہشت	۶۴۲۱
ہی بودِ چوںِ بندیاںِ غمِ گرایے	اگرچہ نبودِ دستِ بندشِ پیائے	۶۴۲۲
ببازوئے شوقِ و زورِ وصال	تھکے روزِ برِ پیدِ خیال	۶۴۲۳
خناںِ دادِ درِ جانبِ تختِ نگاہ	یکایکِ زانبروہِ بے امرِ شاہ	۶۴۲۴
کہ بے امرِ خسرِ و خضرِ خاںِ رسید	ملکِ نایبِ اینِ قصہِ راجِ پشید	۶۴۲۵
برآئینِ تلبیسِ و رسمِ فنوں	بخرکہ دروںِ رفتِ و آمدِ پروں	۶۴۲۶
رسانیدِ فرمانِ نسرواںِ روا	پسِ آنکہ عواناںِ سبکسارِ روا	۶۴۲۷
نویسے و گریہِ جوشِ و ہند	کہ برپائے خاںِ تختِ بندیِ نہند	۶۴۲۸
بدستِ عواناںِ دزِ بسیرند	اسیرانہِ درِ کالیورِ ششِ برند	۶۴۲۹
کہ نیکو بدارند خاںِ رانگاہ	بدیشاںِ رسانند فرمانِ شاہ	۶۴۳۰
چو از حکمِ دہلیزی آگے شدند	عوانانِ کہ ملزومِ درگِ بدند	۶۴۳۱

سبکتر نہاوند مندے گراں	شہنشاہ ہماں لکھنؤ برپائی خاں	۶۴۳۲
گلے راز بکھے فگندند دور	وزراں پس براندند در کالیور	۶۴۳۳
بروند باوسے بہ جس حصار	دولت را پیش ہمدراں روزگار	۶۴۳۴
فلک از ستم بند آہن نہاد	بیائے کہ گل بر کفش پورہ داد	۶۴۳۵
کہ گاہے وہ ہستی و گہ خمار	چنین است آئین این روزگار	۶۴۳۶

محضر کردن ملک نایب از نقل سلطان و ملک

بشہاب الدین عمر شاہ وہانیدن خود نایب شدن

فرستاد خاں را بہ عین نکال	غرض چون ملک نایب بدگال	۶۴۳۷
بخوابے دگر بخت خود خفتہ دید	شہنشاہ را حال آشفتنہ دید	۶۴۳۸
تراہل کلاہ وزراہل سیاہ	کیے انجن کرد و پیش شاہ	۶۴۳۹
کہ بود است شش سالہ و چند ماہ	عمر خاں ہماں طفل فرزند شاہ	۶۴۴۰
دراں روز شد جامع خسر و خدیو	شہنشاہ زادہ از دست راندیو	۶۴۴۱
کہ بود است طفلی کیانی نسب	مراد را شہاب الدین آید لقب	۶۴۴۲
کہ خود خواہ بدرائے ناصاہ پیش	ہماں نایب شاہ شد نایب پیش	۶۴۴۳
ز سستی زبانش شدہ بود لال	چو شہ بود در ہم دران قیل و قال	۶۴۴۴
ز بیہوشی خاطر و ضعف تن	نگفتہ دران انجن یک سخن	۶۴۴۵
کہ خاموشی آہد سبیل رضا	مثل ہر کسے زد و دریں ماجرا	۶۴۴۶

۶۲۴۶F.۱۹۳	عمرخان ہمہ سال شد بادشا	بہ فرقت نہادند ز ترس کلاہ
۶۲۴۸	نہادند چتر مسر بر سرش	شدہ عامتہ خلق فرماں پرشش
۶۲۴۹	جہاں نائک شاہ خود گشت شاہ	نشانداں پس را بتا موس گاہ
۶۲۵۰	گلندہ یکے طفلکے را بہ پیش	ہمی راند ہر کار پر راتے خویش

وفات یافتن سلطان علاؤ الدین نورالدین

قبرہ و جلو شہاب الدین عمشاہ

۶۲۵۱	چو شد سال بر مفسد و پانژوہ	گذشتہ وہ دیک ز سوال نہ
۶۲۵۲	سفر زیں جہاں کرد شاہ جہاں	رہا کرد تخت دکلاہ و شہاں
۶۲۵۳	خروستے بر آمد ز چرخ بریں	بگریہ شدہ آسمان و زمیں
۶۲۵۴	ہمہ شہر و کشور بہ ماتم نشست	زہر گش جہاں جلمہ در غم نشست
۶۲۵۵	بر آمد ز دیوار و در ہائے ہائے	کہ رفت از جہاں شاہ کشور کشائے
۶۲۵۶	چو شہ سر بہا لین خاک کے نہاد	شنیدم در اں روز بے ابر و باد
۶۲۵۷	ہوا زار بلہ لیت در ماتمش	خزا ر سخت بر خاکش اندر غمش
۶۲۵۸	یکے ہفتہ بد بے سکون و قرار	ہمہ شہر در ماتم شہر پار
۶۲۵۹	ہمیں است سرا انجام کار جہاں	بدانند ہر جا کہ کار آگہاں
۶۲۶۰	تھے را کہ اندر دو لہجے کشید	سے را کہ در زیر تاجے کشید
۶۲۶۱	یکے روز اں تن در آرد خاک	یکے روز اں سر شد در خاک
۶۲۶۲	بہ نزد م فقیری ز شاہی خوشست	ز گردن کشی خاک را ہی خوشست
۶۲۶۳	شہ از بیم جان دجہاں در ہم است	فقیر از غم ایں دواں بی غم است

۶۴۶۴	درداں پند نامہ کند و ہر دور یاد	نہ سعدی شیرازی است یادگار
۶۴۶۵	دوین باب بیستے عجبت نظر دہم	کہ از ذوق آل جان برافشاں بیدم
۶۴۶۶	گیدار پو حاصل شود دان شام	چنان خوش بخشید کہ سلطان کام
۶۴۶۷	ز ملک سعادت بر آید کلام	یکے بر فقیر و دیگر بہر شاہ
۶۴۶۸	چہ در ہم شاہ و پیر و لوق گدا	بسد عاقبت اہل میراث را
۶۴۶۹	وے خلعت حاشقان دیگر است	نہ مطلوب شان خود سے افسر است
۶۴۷۰	غارند از ہر دو عالم خیر	پہ نزدیک شان شد یکے نفع ضر
۶۴۷۱	مہ و سال و روز و شب و صبح و شام	گونید ہر دو بشوئے تمام
۶۴۷۲	پیا ساقیا جان ما تازہ دار	بلوہاں دوسہ ساغر خوشگوار
۶۴۷۳	چنان کن ہر یاکے کو خرق ماں	کہ خیزد ز ہر دو کل فرق تاں

جلوس سلطان شہاب الدین طلب شہادہ کیفیت

کور کردن خضر خاں محل العدا بحنت منواری

۶۴۷۴	بساط کین چون جہاں و روزت	یکے مفرش نو پدیدار گشت
۶۴۷۵	شہاب الدین آن غل ناویدہ کام	کہ بود است پور سلفہ نیک نام
۶۴۷۶	بر آید بخت کسماں بار داد	ہماں نعتہ جلسے نیابت ستاد
۶۴۷۷	بسکے کہ طفلی شود بادشا	شود پیش او نعتہ فرماں ردا
۶۴۷۸	بگردد سرا سیمہ شہر و دیار	نگیرد چنان ملک ہرگز قرار
۶۴۷۹	نعرش چونکہ ایام باز بچہ یاز	ہرگز گونہ باز بچہ بگردد سار

ہماں دم کہ در خواب شد شہر یار	۶۲۸۰
کلیں سیلماں پدی سے رسید	۶۲۸۱
کہ بودست موافق برودر فساد	۶۲۸۲
یکایک بکن قصد چشان خاں	۶۲۸۳
پہ تدبیر کن انتظام امور	۶۲۸۴
بلویش کہ احو قلمسہ دار گزین	۶۲۸۵
ترا خواند در حضرت آن شاہ زاد	۶۲۸۶
بر اصحاب آن قلعہ ضابطہ شوی	۶۲۸۷
بمعنی تنقش زندہ در گور کن	۶۲۸۸
سوئے کالیور آمد از منت گاہ	۶۲۸۹
بگردا نچہ نایب برد گفتمہ بود	۶۲۹۰
طلب کرد خاں را بعین گزند	۶۲۹۱
رسید است سستیل چغنی حصار	۶۲۹۲
بیاتاشومی آگہ از حکم شاہ	۶۲۹۳
رواں آبی از زگانشش دوید	۶۲۹۴
مرا ہم کنوں جاں ببا بد نشانند	۶۲۹۵
ز زگس برافشان خون زار زار	۶۲۹۶
بکار تو بادا دل و جان دقن	۶۲۹۷
کہ بے علم او نیست بیداد و داد	۶۲۹۸
کہ دیر نہ یاری گزینیم ترا	۶۲۹۹
خارم نظر کرد در روئے تو	۶۳۰۰
تخلی را بر نو بہار سے گرفت	۶۳۰۱
شنیدم ہماں نایب نابکار	۶۳۰۰
سبک قائم از دست خیر و کشید	۶۳۰۱
ہماں لفظ بردست سستیل بباد	۶۳۰۲
بلقنشا شب زاید بر اوں	۶۳۰۳
رسی چون تو در قلمسہ کالیور	۶۳۰۴
براں فتح در باں نمایں نہیں	۶۳۰۵
مرا شاہ در باقی قلمسہ داد	۶۳۰۶
بدیں جیلہ بر قلعہ چون بر روی	۶۳۰۷
خضر خان مل را سبک کور کن	۶۳۰۸
شنیدم چون سستیل روسیہ	۶۳۰۹
پہ تعلیم نایب پے انشور زود	۶۳۱۰
بجیلہ بر آمد بر حصن بلسند	۶۳۱۱
بگفتند خاں را کہ از شہر یار	۶۳۱۲
ہمی خواندت بیرون از جس گاہ	۶۳۱۳
شنیدم چو خاں نام سستیل شنید	۶۳۱۴
بل گفت دوم شہنشاہ نمائند	۶۳۱۵
طلب کرد پس یار تسری عذار	۶۳۱۶
بگفتا کہ اے موسس جان من	۶۳۱۷
بحکم خدا سر ببا بد نہاد	۶۳۱۸
بیاتما کوئے سیر بسیم ترا	۶۳۱۹
کہ دانند ہم دگر روئے تو	۶۳۲۰
برسم دوا عرش کنائے گرفت	۶۳۲۱

دگر بارہ آور دسٹس اندر کنار	زمانے سرانگندہ پائے یاد	۶۵۰۲
در نقشہ گیتی بچشش کشاد	بے چونکہ نستہ ہم از چشم زاد	۶۵۰۳
کہ خانہ چنیں است فرمان شاہ	بگفتا ہماں سبیل دل سیاہ	۶۵۰۴
بچشمان مست تو میسے کشید	کہ در چہرہ حسن نیلے کشید	۶۵۰۵
دریں کار تقصیر از سوئے کسیت	چو بشنید شگفت ناخیر چسیت	۶۵۰۶
بریں بستہ ہر چہ کوانی بکن	اسیر تو ام انخسہ داتی بکن	۶۵۰۷
چہ مشکل تقدیر و حکم الہ	اگر ہست یا نیست زمان شاہ	۶۵۰۸
بہ چشم خضر خاں کشید نیل	ہمہ حال بعد از لے قال و قیل	۶۵۰۹
سراسر کتاں نوز دست ستم	فتادہ بروں نازکان حسم	۶۵۱۰
بنا لید دیوار و در زار زار	خرپوے بر آمد ز اہل حصار	۶۵۱۱
بہر جا کہ مرغ صغیرے کشید	چو اں نالہ در گوشہ رخاں رسید	۶۵۱۲
کہ چوں ماہی افتاد اندر ستنا	چناں مرغ بگریست اندر ہوا	۶۵۱۳
چہ نام گذشت انداں بوم و بو	چہ گویم کہ چوں فاش شد این خبر	۶۵۱۴
کہ موئے شگانی ہم از طبع مینز	الاسے ہنر پرور نظم بنز	۶۵۱۵
ز الفاظ و صنعت نظر دور دار	مرا اندرین قلم معذور دار	۶۵۱۶
چومن در رسیدم دریں داستاں	کہ داستاں دانائے راز نہاں	۶۵۱۷
زمانے مرا گریہ فرصت نداد	زہر دیدہ جوئے خونم کشاد	۶۵۱۸
نزدم و لواحق در آرام تمام	کہ تاحق صنعت گزارم تمام	۶۵۱۹ F. ۱۹۵
باید تو ہم چوں منی بگذری	ضرورت قلم را اندہ ام سرسری	۶۵۲۰

طلب کروں ملک نایب عنین الملک را از دیو گویہ با جمع مسلمان

وزروال کون اولیٰ محمد و زیرک شیدن محمد الملک

تلف شدن ملک تائب و حد و چوڑ و ہا سجا ماندن

کہ از زیر کی بردگوسے سخن	مشنیم زافسانہ گوتے کہن	۶۵۲۱
ہاں تائب ہر دو فرما نروا	پوشہ رفت اذیں عالم ہوتا	۶۵۲۲
ہو گفٹ کاشے پیک فرماں پذیر	فرستاد پیکے سوئے دیو گیر	۶۵۲۳
کہ برگرد تو کم رسد تند باد	زاید چہاں رو بمرہتہ بلاد	۶۵۲۴
براں عین ملک ہا یوں سیر	شتاباں رکی چوں دراں ہوم دہر	۶۵۲۵
اباشہ سواراں چاہک رکاب	بگوتابا یدر پراند شتاب	۶۵۲۶
کند خالی آن جسدہ اقلیم را	چار دو ہمہ اہل تسلیم را	۶۵۲۷
چو شکر رواں کرد ازاں ہوم دہر	غرض عین ملک نجستہ سیر	۶۵۲۸
کہ پیکے رسیدش در اثنائی راہ	میشرا انداں صغیر کینہ خواہ	۶۵۲۹
بیا پوست از شہر بستم کمر	بگفتا کہلے سرکش تا مور	۶۵۳۰
بعین ممالک بگو ہسم براہ	مرا گفٹ آن تائب بادشاہ	۶۵۳۱

نوٹ کی تشریح کے لئے نمبرہ لائحہ ہو۔

۶۵۳۲	ملک نایب گفت تادروز ماں	بہ گجرات رانی سپاہی گراں
۶۵۳۳	کہ بزدوستت آیت جملہ لغات	بکروم ترا مقطع گو خسترات
۶۵۳۴	بفرمانش آں عین ملک کریں	کہ بدرستم زائل دروشتت کیں
۶۵۳۵	شہرہ راند آں جائز ثنائے راہ	بدنیالشکس انزوں سران سپاہ
۶۵۳۶	شعیندم بچو رچوں در پیر سعید	تلف گشتن نایب شہ شہینید
۶۵۳۷	ہے یک دو در حد چوڑ ماند	وز انجا سپہ پہنچ سوئی زانند

ذکر شہ شہنشاہ ملک نایب بہتدا ملک قطعی

۶۵۳۸	شعیندم ز پیران دیرینہ سال	کہ چوں آں ملک نایب بدنگال
۶۵۳۹	بہرستاد سنبھل سوئے کالیور	کہ از شمع دولت گستد محو نور
۶۵۴۰	بزدوالہ چند بے سوز و درد	شباشب شہنشاہ را دفن کرد
۶۵۴۱	طلب کرد ارکان دولت تمام	بیاراست کھنچے تپے ہار عام
۶۵۴۲	دگر روز کز جوینخ دوراں فردز	بر آورد و سر خسرو نیم روز
۶۵۴۳	پراں تخت آں طفل را جا بجا داد	خود اندر مقام نیابت ستاد
۶۵۴۴	طلب کرد شہزادگان دگر	ہلقتا کہ بندند پیشش کمر
۶۵۴۵	چو خان مبارک کہ در عمر وجود	ز شہزادگان دگر بخشش بود
۶۵۴۶	چو آں خان شادی و خان فرید	ہماں خاں عثمان اختر سعید

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ کا حوالہ ہو۔

کہ بودند این جملہ شہزادگان	چو خان محمد چو بکرخان	۶۵۲۶
اسیر آمدہ دست مسخے زماں	درینجا کہ ابناء شاہ جہاں	۶۵۲۸
شدہ دستاں خسیے لیم	غرض چونکہ ابناء شاہ کریم	۶۵۲۹
شدہ درین مہمہ خوار و زار	بظنی رہا کردہ شاہ شہر یار	۶۵۵۰
دسلے بود آرزو ز شاہ سیاہ	دراں روز گردن پا بوس شاہ	۶۵۵۱
گر لیم کہ بدبارش اندر ستم	دگر روز گفتا کہ ہم در ستم	۶۵۵۲
نہاں تکت بندی نہندش بیانی	بگیرند خان مبارک بقاعے	۶۵۵۳ F.194
رداں کرداں سفلی تا عبور	ہماں خان شادی سوئی کالیور	۶۵۵۴

مشورت کردن نالیکان بہت کشتن ملک ناپ و غلبہ کدن بشر بشر و صالح و نیر و کشتن ایشان ملک ناپ

زمان مکانات انہا گشت	چو یک مہ ازیں با جواد گذشت	۶۵۵۵
کہ بودند خاصان در گاہ شاہ	شہیم دوسہ نایک خواہ گاہ	۶۵۵۶
سیوم صالح و جہا رہن ناپ	یکے آن بشر و گر آن بشر	۶۵۵۷
بگفتند کیس سفلی کردوں سیر	مشورت بکردند با یکد گر	۶۵۵۸
کنہ کار ہر مردوزن با مراد	نہ مرد است و وزن و دودر فساد	۶۵۵۹
بچشم خضر خاں کشا نید میل	ز خون انجالی رداں کرد میل	۶۵۶۰
بدام انظر در کشید از فسوں	دگر جملہ شہزادگان را کنوں	۶۵۶۱
چون نہار خواناں بود در حرم	شب دروزاں عالم پر ستم	۶۵۶۲

بے عالم و گر چند خواہم سیم زلیت	۶۵۶۳
کہ ماژندہ و خانہ شایہ و ما	۶۵۶۴
گرام روز ما از سرشس بگذریم	۶۵۶۵
ہم امشب دریں کار دستے ز نیم	۶۵۶۶
وزاں پس بویزند گر خون ما	۶۵۶۷
روم از جہان فنا نیک نام	۶۵۶۸
جو شب بست بر جہرہ روزگار	۶۵۶۹
فلک نایب این فتنہ از کس شنید	۶۵۷۰
شنیدم جو بگذشت پاسی ز شب	۶۵۷۱
بمشر بدل گفت کہیں بیوفا	۶۵۷۲
مگر گشت آگہ ازاں اتفاق	۶۵۷۳
پس آن نگاہ یاران خود را بگفت	۶۵۷۴
وزاں پس رواں شد برو با سلاح	۶۵۷۵
شنیدم جو نزدیک خوگر رسید	۶۵۷۶
بگفتا سلاح خود ایدر گزار	۶۵۷۷
بمشر مراد را بگفت اسی فلاں	۶۵۷۸
بگردیشم نامور بودے	۶۵۷۹
کنوں چیت کہیں نایب شہر پار	۶۵۸۰
بگفت این و در خوگہش شد دروں	۶۵۸۱
ز ہر سو رسیدند یا ران اد	۶۵۸۲
دوسہ بار بواب زہر سو دوید	۶۵۸۳
دزاں پس ہماں نایکان دلیر	۶۵۸۴
بریں زندگانی بباید گریست	
پریشاں کند سفلی بے وفا	
بغزو اچھ رو پیش خسرو بریم	
یکایک سرشس را بجا کال فکیم	
نسے طلح و بخت میمون ما	
مدار بقا نیز یا بسیم کام	
کیے پردہ غنبریں آشکار	
دراں شب بیک فرمے در خزید	
فرستاد ہر بشر طلب	
بدینساں کہ تنہا بخواند مرا	
کہ کردیم در خود نہاں اتفاق	
کہ بزم سرشس ہر گہ امشب بخت	
کہ کم دید در کار ہائش صلح	
ز خوگر کیے مرد بیروں دوید	
دروں پس رواں اورث نامدار	
منم خواہنگاہی شاہ جہاں	
تہی کم ز تیغ و سپر بودے	
بدینساں مدار و مرا استوار	
بزد تیغ بر سفیلہ پر فسوں	
سرشس را بریلے ندبے گفت و گو	
ہم از دستاں نایکان شد شہید	
کہ کردند کار سے بزودی نہ دی	

برویش بگردن خود با سپند	زخان مبارک بریدند بند	۶۵۸۵
نہا دند سر سوسے در گاہ شاہ	چو شد روز حملہ سران سپاہ	۶۵۸۶
کہ بدگوہرے رفت دکان قناد	شده ہر یک از قتل این فتنہ شاہ	۶۵۸۷
بگفتند کاسے خان فرزند فر	وزاں پس بخان مبارک سپہ	۶۵۸۸
ہی کن کہ داری خود بر گمال	نیابت بہ پیش مشہر خود سال	۶۵۸۹ F. 194
بگفتا کہ طے سرکشان کہن	چو خاں مبارک شنید این سخن	۶۵۹۰
کہ اندہ خلل بینم این بنگاہ	مرانیت مطلوب اقبال بجاہ	۶۵۹۱
پذیرندہ با شدید این یک سخن	اگر لطف دارید در باب من	۶۵۹۲
نعم سرہ ملک و دیار سے در	کہ با مادر خود ازیں بوم و ہر	۶۵۹۳
شنیدند این قصہ در یک زباں	چو ارکان دولت از تقریر خاں	۶۵۹۴
تو ہی نہتر از حملہ شہزادگان	بگفتند کاسے تاج آزادگان	۶۵۹۵
بخدمت ہمہ پیش تو سر ہمہ	سزایت کت بادشاہی وہم	۶۵۹۶
زار شاہ اآن فتنہ بستا بکار	وے در حیات خوداں شہر یار	۶۵۹۷
تصور عیاں کہ در راجح خویش	یکے طفل بنشانہی جاسے خویش	۶۵۹۸
وزاں پس یکے رائے دیگر ز نیم	دوسرہ بگلش رعایت کنیم	۶۵۹۹
یک امر وزیر گفتہ مابرو	تو شایان ملکی پریشاں مشو	۶۶۰۰
بکن رائے خودہ نیابت دست	ہمہ شہر و کشور ہوا خواہ تست	۶۶۰۱
ہم آخر خوردہ بوقت درد	کنہ باغبان خدمت شاخ نو	۶۶۰۲
بگفتار ایشاں رضاداد خاں	شنیدم چو مفسوق بخود دید شاں	۶۶۰۳
در عدل بر شہر و کشور کشاد	ہمچہ یک دوسرہ در نیابت نہاد	۶۶۰۴
ہر باجر اوں در مدہ شد تمام	ہوا خواہ ادگشتہ ہر حاصل عام	۶۶۰۵
کہ بود است در حکم گہماں خدیو	چہ نیاطی ہماں و خیر را دیو	۶۶۰۶

کہ شاہش بزمخت شہی دادہ بود	جہاں خسرو طفل زوزادہ بود	۶۶۰۶
ہمہ خلق را سرور آورده دید	شنیدم چو در منصبخان سعید	۶۶۰۸
کے جام زہے سے سیار دجھاں	حد کردی خواست تا در نہاں	۶۶۰۹
کہ شد از شہا قائم این تخت گاہ	خبر کردھاں را کے نیک خواہ	۶۶۱۰
کہ باید ازیں ملک اعراض جست	نہ من گفتہ بودم برویہ تخت	۶۶۱۱
کمر بستہ بر قصد جانت فرہوں	کنوں حاسداں از درون و بروں	۶۶۱۲
تواں دہشتن جان خود را لگاہ	پریں گو نہ تا کے دریں سخت گاہ	۶۶۱۳
شود و شمنے از کہیں دست یاب	کے روز با شد کہ در عین خواب	۶۶۱۴
شنیدند ہر یک یسا رو بہین	چو ارکان دولت ز خان گزیں	۶۶۱۵
کسے خان فرخندہ و کارداں	بلغت پس ہر ہمہ یک زباں	۶۶۱۶
کہ ناید ز طفلان جہاں داوری	تو دانی کہ دانائے خوب اختری	۶۶۱۷
چو بازیگچہ ہست کار جہاں	اگرچہ بہ نزدیک کار آگہاں	۶۶۱۸
مالک سزاوار بازہ کچہ نیست	جہاں داوری کار بازیگچہ نیست	۶۶۱۹
بہ از تاج و تخت است چو گان گوی	بزدیک طفلان بازیگچہ جوی	۶۶۲۰
جہاں قلیم از عدل انصاف شاں	عزت گری پیشہ بالفان ست	۶۶۲۱
بزمید ترا تاج و تخت شہاں	تو ہر روز شہے بہ ملک جہاں	۶۶۲۲
بنامت سز دسکہ معقبلی	کہ شہزادہ ہارغ و حاسقلی	۶۶۲۳
کہ جز تو کے نیست شایان ملک	چو گفتند این قعدہ ارکان ملک	۶۶۲۴
زباں درد عایشس بیار استند	بتعظیم او جملہ بر خاستند	۶۶۲۵
ستاوند پس در یسا رو بہین	پہ پیشکش نہاوند بسیر بر زمین	۶۶۲۶
کہ لیں بازی آرد بروں روز و شب	جہاں ہست بازیگچہ بوالعجب	۶۶۲۷

ہاں قلب دین ضابطہ ملک گشت	۶۶۶۴
رود رود بر چین ملک کراز	۶۶۶۵
چو بگذشت ایام شور و گزند	۶۶۶۶
ہمہ کج ز اقبال بے یار شد	۶۶۶۷
بفرمان ماسر نہ لے سرفراز	۶۶۶۸
بہ کجرات رانی سپہ صفت	۶۶۶۹
پہر سو گئی جوئے از خون رواں	۶۶۷۰
ہاں تھنہ آرمی دریں تھنگاہ	۶۶۷۱
اما سرفرازان کشور گشا	۶۶۷۲
ذاکرام شاہانہ آگہ شومی	۶۶۷۳
بہ چتور شد ہمچو کار آگہاں	۶۶۷۴
بفرمان شاہ جہاں سر نہاد	۶۶۷۵
ہمیں قلعہ در سمیع ہر یک براند	۶۶۷۶
چو در گوش کر دند فرمان شاہ	۶۶۷۷
کہ رویش ندید است کس از ما ہنوز	۶۶۷۸
چہ احکام بر ما کند آشکار	۶۶۷۹
کشید آب تا دیدہ موزہ ز پاسے	۶۶۸۰
ہمے یک دو گسیر ہم ایدر قرار	۶۶۸۱
چہ پیدا ہی آید از خمیر و شمر	۶۶۸۲
وزاں پس بفرمان حسر و دریم	۶۶۸۳
ہماندہ خاموشی سر لشکراں	۶۶۸۴
شنیدم چو ملک شہابی گذشت	۶۶۶۴
بتعلق بفرموداں شہد کراز	۶۶۶۵
بگوید مراد را کہ اسے ہوش مند	۶۶۶۶
ہمہ گشتن ملک بے خارشہ	۶۶۶۷
ازیں پیش از ما کن استہراز	۶۶۶۸
باید چو تعلق رسد اں طرف	۶۶۶۹
کشی تیغ بر قصد بر گشتگاں	۶۶۷۰
برمی چون سراں گرد و تباہ	۶۶۷۱
مشرق بگردی بیا بوس ما	۶۶۷۲
وزاں پس چو بر شکم با بگردی	۶۶۷۳
چو تعلق بفرمان شاہ جہاں	۶۶۷۴
بداں عین ملک سرفراز را د	۶۶۷۵
وزاں پس سراں سپہ را بخواند	۶۶۷۶
گردے ز گردن کشان سپاہ	۶۶۷۷
بگفتہ گاں شاہ کشور فروز	۶۶۷۸
چہ دانیم تا در سر انجام کار	۶۶۷۹
نہ بینی کہ کم مردم بچتہ را سے	۶۶۸۰
ہاں بہ کہ چون مردم ہوشیار	۶۶۸۱
بہینیم کہ شاہ فیروز فر	۶۶۸۲
ز صلح مزاجش چو آگہ شویم	۶۶۸۳
چو ایں قلعہ گفتہ بے سہ سراں	۶۶۸۴

سرازدریں باس راضی ندید	چو زان قوم این قصہ تعلق شنید	۶۶۸۵
شتاباں سوئی تکتک گشت باز	شنیدم ہاں روزاں سر فراز	۶۶۸۶
زبا پوس خسرو کزیرے ندید	چو در حضرت خسرو زور رسید	۶۶۸۶
بگفتا کہ سلسلے شاہ کشورک شا	بہں از شرط با پوس و رسم دعا	۶۶۸۸
کہ بے دانہ مرغی نیفتد بدام	تہی آید از دست پیاد خام	۶۶۸۹
چو میدے شتابندہ درین زند	گر نہی رسیدہ ز فوغا و شور	۶۶۹۰
ز اندیشہ ہر سینہ در ہم ہنوز	ندیدہ رخ شاہ عالم ہنوز	۶۶۹۱
شوند اینچنین قوم حضرت پناہ	یکایک جگہ زلف بران شاہ	۶۶۹۲
کہ سرور اطاعت نہد این چشم	اگر خواہی سلسلے شاہ و شہزادہ ہم	۶۶۹۳
ابا خلعت و عہد بہاں فرست	بہر سر جداگانہ فرماں فرست	۶۶۹۴
بپایاں رسانید این قصہ را	چو تعلق ملک پیش فرمازدا	۶۶۹۵
کہ بند و دریں کار ہم خود میاں	ہو را بفرمود شاہ و جہاں	۶۶۹۶
ابا خلعت شاہ گہیاں برد	بہر یک جداگانہ فرماں برد	۶۶۹۶
فروشاند از ہر دے آتش	رسانید فرمان بہر سر کشتے	۶۶۹۸
بعد خورمی خلعت شہریار	پوشید جملہ لوگ دگبار	۶۶۹۹
سوئے در گہ شہ نہادند سر	وزاں پس سران جاویں سیر	۶۷۰۰ F. ۲۰۰
اطاعت نمودند شہ را بجاں	چو تعلق نگہ کردگان سرکشاں	۶۷۰۱
رسانید فرمان شاہ دلبر	براں عین ملک آنگہ آن ز شیر	۶۷۰۲
بر آئین سر شکر می بر قرار	کہ باشد در راں لشکر آن مرد کار	۶۷۰۳
دو ہا بہ کشورک شامی کند	ہاں تعلقاں پیشوائی کند	۶۷۰۴
کند نقد خصمان در گاہ شاہ	بجوات از انجا براند سپاہ	۶۷۰۵

عزیمیت کردن فلک عین الملک از چتور در گجرات

دنیہ دزمی یافتن اور حیدر وزیرک

دگر روز کیں گنبد حقہ باز	۶۶۰۶
رواں شد ز چتور یکسر سپاہ	۶۶۰۷
چو آں حیدر وزیرک نامور	۶۶۰۸
سپہ را کشیدند بیرون شہر	۶۶۰۹
نکر و ندبا کے ز افواج شاہ	۶۶۱۰
دگر روز در اتفاق نہرو	۶۶۱۱
جہاں عین ملک اقا لیسیم گیر	۶۶۱۲
یکے نامہ نوشت بر ہر سرے	۶۶۱۳
کہ لے سر فرازان فرخندہ رکے	۶۶۱۴
ہم آخو نیز دیکے روز گار	۶۶۱۵
چنان سہیل زد خون آں نامجو	۶۶۱۶
دخسید نے خون ہر بگناہ	۶۶۱۷
چو مظلوم و ظالم جسک خدا	۶۶۱۸
خلط باشد اکنوں کہ بر اہل دین	۶۶۱۹
گر ہر روز کو شسیم در انتقام	۶۶۲۰
کہ در مرغزار سے دو شیر تریاں	۶۶۲۱
در خود می بر جہاں کرو باز	
پہ مقصد رسید از پس چند گاہ	
شہنیدند از قہد شکر خیر	
چو مرداں بر آوردہ شمشیر خیر	
بر اندند بر عزم ہایب اسپاہ	
دو لشکر بدستے ملاقات کرد	
کہ بود است دانا و روشن ضمیر	
فریبے بہر نامہ از ہر درے	
اگر گشتہ شہر خان کشور کشائے	
بشد گشتہ آنکس بگشت اسکار	
کہ شد غرق ریزندہ خون او	
کشد طاقت کینہ از کینہ خواہ	
بگشتند از دہر رحلت گراسے	
دو جانب برار یک شمشیر کیں	
بدہاں ماند این قصہ و ماتم نام	
کنتند از تن یکدگر خون رواں	

۶۶۲۲	زوحشت چو گردند ہر دو ہلاک	اثر ماند از خون ایشان بجاک
۶۶۲۳	وزاں پس بہر جا کہ گرگ و سگال	در اں دشت گردند و حشت سگال
۶۶۲۴	کنند ز نعلے یکدگر را ہلاک	پئے خون شیراں بگردند خاک
۶۶۲۵	بگیرد اگر آدمی ایں فصال	بہ وحشت بود ہم جو گرگ و سگال
۶۶۲۶	زوحشی و ششی و بامرواں	کجا بعد ازاں فرق کردن تو اں
۶۶۲۷	اگر حیدر وزیرک خصام کار	کمر بستہ انداز پئے کارزار
۶۶۲۸	ہم آخوز و حشت پیشاں شوند	یقین یا تلف یا پریشاں شوند
۶۶۲۹	کہ بہرگز اباشکر سخت گاہ	ز فتنہ است فیروز دیگر سپاہ
۶۶۳۰	شمارا اگر عقلے اندر سراسر است	خود مدد و بخت یا رمی گراست
۶۶۳۱	مخالفت مگردید با بادشاہ	شودید از سر بخندی حذر خواہ
۶۶۳۲	شمارا اگر شہ بہ بخشہ اماں	منم با گواہی ایزد کسماں
۶۶۳۳	چو بردست ہر مردم اختر سعید	نہانی چنین نامتہ در رسید
۶۶۳۴	ششیدم سران سپہ روز جنگ	نگردند اندر اطاعت و رنگ
۶۶۳۵	دو لشکر چو پر روئے صحراستاد	خودش از تیرہ بہر سو فتاد
۶۶۳۶	سران سپہ ہم با غازی کار	رسیدند در لشکر شہر پار
۶۶۳۷	ہماں حیدر وزیرک کینہ خواہ	چو دیدند برگشتہ از خود سپاہ
۶۶۳۸	زمانے نہادند سرور سستیز	ہم آخو نہادند پادور گریز
۶۶۳۹	چو افتاد در فوج ایشان شکست	صفت کشنگ برد در تیغ دست
۶۶۴۰	گر یزند گا زنا تعاتب نمود	ز فوج شکستہ بے سر بود
۶۶۴۱	ہماں حیدر وزیرک نامدار	سلامت بر فتنہ ازاں کارزار
۶۶۴۲	وزاں پس ہماں عین ملک گویں	چو فیروز شد اندراں دشت کیں

۶۶۴۳	بزد خیمہ و آل شب ہما نجا بماند	۶۶۴۳	بہ قصدِ حد و یک دو فوجے براند
۶۶۴۴	دگر روزاں سرکش نامدار	۶۶۴۴	بزد دست در کارِ ضبط و یار
۶۶۴۵	مہے یکد و آں شیر گشور کشائی	۶۶۴۵	رمیدہ دلا ترا دل آورد جائے
۶۶۴۶	چو گرفت دلہائے معلقے قرار	۶۶۴۶	فروشست خو فاز شہر و دیار
۶۶۴۷	وزاں پس و اں شد سوئی تھنگاہ	۶۶۴۷	پس از یک دورہ شد با یوان شاہ
۶۶۴۸	شہش واد خلعت زراہ کرم	۶۶۴۸	نہ تنہا کہ با سر کشان حشم
۶۶۴۹	دش از و فور مکارم رہ بود	۶۶۴۹	چو شاہان مکرم نواز شش نمود
۶۶۵۰	پس ز نگہ شنیدم شہ کا سیاہ	۶۶۵۰	بدینا کردہ نطفہ تان خطاب
۶۶۵۱	بر اندش بہ گجرات شاہ کریم	۶۶۵۱	کہ بد شحمتہ پسیل ملک قدیم

عزیمت سلطان قطب الدین جاہ دیوگیر

۶۶۵۲	چو در ملک دہلی شہ بختیار	۶۶۵۲	شد از قوتِ بخت خود کامگار
۶۶۵۳	بدل گفت در کشور دیوگیر	۶۶۵۳	مرا خیمہ باید زدن ناگزیر
۶۶۵۴	کہ بود است ہاں نایب بدگل	۶۶۵۴	دراں بوم و بر ہر کجا بود مال
۶۶۵۵	چو بردست من آید آں مالہا	۶۶۵۵	بسازم از اں برگ خود سالہا
۶۶۵۶	و گر آنکہ من شہر یار نوام	۶۶۵۶	در اطراف ایں ملک ضابطہ شوم
۶۶۵۷	وز انجا فرستم سیاہی گراں	۶۶۵۷	بفرمایم آنکہ بسر لشکراں
۶۶۵۸	کہ آرد مالے زراںے تلنگ	۶۶۵۸	بتازند اقصائے اں بید رنگ

کتم رایت خسروی آشکار	پرانم سپہ درحدود دیار	۶۶۵۹
ذرا نشانند از غرقت لاجورد	دگر روزگین چرخ دوراں نورد	۶۶۶۰
خودشے پر گوشے ملک انگلند	بغیر مودشہ تا تہیرہ زند	۶۶۶۱
بگردش ز تند خیمہ اہل سپاہ	بتپت برآرند یک بارگاہ	۶۶۶۲
پس از چند روزاں شہ سیر فراز	سراسر مرتب چو ہند بگ ساز	۶۶۶۳
ز اہل تہرہ بر آورد کرد	ز تپت بیدرہ بھی کوچ کرد	۶۶۶۴
بہر کوہ و ہر دشت آتش زماں	ہی رفت ہر سو فینت کتاں	۶۶۶۵
بجرہتہ در آمد پس از یک دو ماہ	غرض چو نکہ نور شیدا انم سپاہ	۶۶۶۶
پہنبطش در آمد چو شہر و بلاد	سے مال تلبیب بدستش فتاد	۶۶۶۷
ہداں تا بگلش نہد سر رقاب	ہی کردا قسائے کفر خواب	۶۶۶۸
خوابی دراں بوم رو آورد	بے در دیان سے کہ شہ بگذرد	۶۶۶۹
کہ در دے گیا کم بروید دگر	جناں بے سپر کرداں بوم دیر	۶۶۷۰
شہ کامراں را بیفتاد دست	شنیدم کہ ہر مال نایب بدست	۶۶۷۱
سرے بر زداں ہیست شہر یار	بست بر تہہ پر سہم فرار	۶۶۷۲
نہ یک برگ کاہی بر آورد سرے	چو خواہد دگر بیج جان آدے	۶۶۷۳ ENP
خودشاں سوئے شمشک باز گشت	چو خالی شد از دلم دود کوہ و دشت	۶۶۷۴
کہ بد مہر و ہر و خزاں کشا	وز انجا سراسر افراز کا نور را	۶۶۷۵

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

کہ اذراے تڑپت پیار و نوحے	بتر بہت فرستاد بالشرکے	۶۶۶۶
سرد کشورشس راکشد ز پرپائے	وگر بیند اور ادگر گونہ رائے	۶۶۶۷
کہ در ہر طرف کو براندے سپاہ	شنیدم جنیں بو آئین شاہ	۶۶۶۸
ز جامِ طرب مست بودے مدام	حرم نیز با او براندے تمام	۶۶۶۹
بجاں پرودی ہریکے دلپسند	ہمہ دخترانِ سلاطین ہند	۶۶۷۰
بہ میدانِ دل ہریکے جہاں شکار	بے ناز نیشاں چاکب سوار	۶۶۷۱
برفتے پس و پیش خسرو سپاہ	خواماں شدند و چپ راست شاہ	۶۶۷۲
شده تازہ از رونق نو بہار	بہر جا کہ دیدے یکے مرغزار	۶۶۷۳
طلبگار جام و سرود آمدے	ز ملے جا تجا فرود آمدے	۶۶۷۴
بخورے در اندی دوسرہ جام کاک	نہے در گہ خوش دریاں خوش معاک	۶۶۷۵
وزاں پس براندی ازاں مرغزار	چو خورم شدی ز اں سے خوشگوار	۶۶۷۶
شب و روزاں گونہ جیتے نژد	دراں چار سلسلے کہ او شاہ بود	۶۶۷۷
غرض جز بہ سیر و شکامے نداشت	نظر جز برونے نگامے نداشت	۶۶۷۸
چو شد نوبت کہنگی خود نماند	چو شاہان نوخیز کلمے برآمد	۶۶۷۹
شوم دردگر بزمِ عشرت گراے	مرا گروہ طلب گیتی خدے	۶۶۸۰
بگیرم ازاں جام کاسے دگر	شربے بگویم ز جامے دگر	۶۶۸۱
نہ شینم بہ بزمے بجز کوسے دوست	نہ منیم بخوبی بجز برونے دوست	۶۶۸۲
کنم کشت گاہے بدیر چمن	دگر ساں زخم مرغ بر باب زن	۶۶۸۳
کنم در گل و سرو دیگر نگاہ	خوامم در اں بانغ ہر صبح گاہ	۶۶۸۴
ز ہر مرغ خواہم نولے دگر	ز ہر فصل جویم ہولے دگر	۶۶۸۵

مجموع بہر مسجد مہتابہ شب	شکوہ صفت شگم از طرب	۶۷۹۹
کہ توبہ و ہذا از شرابے و گد	بیاسا قنادی سے ہر عیب	۶۷۹۷
یکے فقرہ لعل و دو خانم دہد	یہ جرم ملک و دو عالم دہد	۶۷۹۸

برگشتن یک لکمی دیوگیر و روان خسر و خان بقصد او و اسیر کردہ در حضرت فرستادن

بدرگاہ شاہ جہاں راستیں	یکے روز پیکے زمرہ تہ زمیں	۶۸۹۹
پر دند اور ابرہ شہر پار	در آمد پس آنگاہ حجاب بار	۶۸۰۰
زمیں را بوسید و پیش شان	در آمد چون پیک در بار گاہ	۶۸۰۱
کہ شاہا حسودت ہمہ کور باد	نخستین زباں در دربار گاہ	۶۸۰۲
کہاں ملک بر فاست ہر سو نینز	ہمی آیم از کشور دیو گیسر	۶۸۰۳
بر آورد شوئے بہ شہر و دیار	ہماں یک لکمی گشت از شہر پار	۶۸۰۴
سرسے تافت انشاہ و دخی زمیں	لقب کرد خود را ستم شمشیر	۶۸۰۵
بر آورد و دزد سکہ خسروی	یکے چتر و دھوئے پہلوی	۶۸۰۶
گرشے ز نو دولتیاں گشتہ کور	چو دیدم در اں ملک آغاز خود	۶۸۰۷
ضرورت باید رگزیدم سفر	ولم شد گرفتہ در اں بوم دہر	۶۸۰۸
کہ ایدر ببول آدم ز اں دیار	مرا یک ہے باشد لے شہر پار	۶۸۰۹

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیرہ ملاحظہ ہو۔

چو بر گشتن یک کھی خلدی زاد	۶۸۱۰
دور روزے پر پھیلے ہیں آندھا	۶۸۱۱
دگر روز گنتا شہر سرخراز	۶۸۱۲
زنا خیمہ در جانب دیو کیر	۶۸۱۳
بہد بند پر دست و پایش گراں	۶۸۱۴
وز انجا خود اندر پین با سپاہ	۶۸۱۵
برو نامزد کرد شاہ جہاں	۶۸۱۶
چو آں تیغہ پور تبت شد دگر	۶۸۱۷
چو قلعہ کہ بود است امیر شکار	۶۸۱۸
ہاں حاجی سر فرزند گزین	۶۸۱۹
غرض خان خسرو چو لنگر کشید	۶۸۲۰
ز کہتی ساگو نہ چوں پر گذشت	۶۸۲۱
کہ آں خان خسرو زور گاہ شاہ	۶۸۲۲

گرفتار شدن یک لکھی بر دست ان لشکر نیشکر نیشکر

ہاں یک لکھی چونکہ مغرور شد	۶۸۲۳
شب و روز در جام طینور شد	

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیر ملاحظہ ہو۔

کچھ پروا است خافل بہر کار و بار	۶۸۲۳	شہنشاہ کہ در کہتکہ آن تعلقہ کار	۶۸۲۳
دران در وطن گاہ خود کردہ بود	۶۸۲۴	بکے چیت حصے پتہ دہندہ بود	۶۸۲۴
بقصد تو از حضرت پادشاہ	۶۸۲۵	پر گفتند اور کہ آمد سپاہ	۶۸۲۵
شعلے ہی خورد آن سست مرد	۶۸۲۶	بدیں گفت دگو التقاتے نکر د	۶۸۲۶
بکار غرضی ہجو خود چیت داشت	۶۸۲۷	شہنشاہ منیا ہی کہ آن سست و است	۶۸۲۷
کہ ہر یک زندہ خیمہ گرد حصار	۶۸۲۸	بچتے نوراں گفت آن خام کار	۶۸۲۸
براں یک لکھی گشتہ بودند اسیر	۶۸۲۹	وگر سرفرازاں کہ در دیو گیر	۶۸۲۹
چونزدیک دیدند آمد سپاہ	۶۸۳۰	بنووند بر یک لکھی نیک خواہ	۶۸۳۰
بنشند مکتوب ہر یک براز	۶۸۳۱	شہنشاہ براں خان گوہن فرزند	۶۸۳۱
ولیکن اسیر نیکے ابلہ ہستم	۶۸۳۲	کہ ماہر کے بستہ گان شہنشاہ	۶۸۳۲
کند از پئے جنگ و پیکار ساز	۶۸۳۳	چو ایدر رسد خان گردن فرزند	۶۸۳۳
در افواج خاں خویش را افکنیم	۶۸۳۴	خودشی بر آرم و گونے ز نیم	۶۸۳۴
سوائے شاہ دہلی مدومی نمود	۶۸۳۵	پس آن تلفیہ کوز ناگور بود	۶۸۳۵
بر و یار شد باگر ہے مستم	۶۸۳۶	نصیر الدین آن شیر باز و ہم	۶۸۳۶
بیکجا شدہ ہر شہ این مرد کار	۶۸۳۷	ہاں شمس ملک شہ کار کار	۶۸۳۷
کہ بد غرق جام و بانگ ناسے	۶۸۳۸	ہاں یک لکھی مرد مخلص گرو	۶۸۳۸

نوٹ کی تشریح کے لئے غمیمہ ملاحظہ ہو۔

فریبک شدہ بود قائم مقام	مراورائے مرد عمرانی بی نام	۶۸۴۰
دو فرسنگ از شہر شکر کشید	چو در کار پایش شبانے غریب	۶۸۴۱
کہ فرقی سے درود پشش مدام	بفتالت در آورد اورا بدام	۶۸۴۲
فرود آمدند از در دیو گسیب	گروہے کہ بودند از گوشہ گیر	۶۸۴۳
برفتند ہر یک ابانوج خویش	بہ سحر ہمورا گرفتند پیش	۶۸۴۴
شدہ سوئے لشکر عزیمت گرا	گزشتند زان سوئی آن باورا	۶۸۴۵ DEK.۴
بدیدند ریایات افواج شاہ	بریدند چوں یکدو فرسنگ راہ	۶۸۴۶
سپردند آں یک لکھی را بجاں	برفتند برخان خسرو رواں	۶۸۴۷
ہمہ در مطالعت نہادند سر	بفرمان خان بستہ ہر یک کمر	۶۸۴۸
دزاں مرو خافل شکایت کران	بس آنگاہ باخان حکایت کران	۶۸۴۹
اباصد قرار و سکوں آمدند	خردشاں بہ شہر اندرون آمدند	۶۸۵۰
ہماں خان منصورش از دیو گیر	چو آں یک لکھی زندہ آمد اسیر	۶۸۵۱
رواں کردہ در خان تخت گاہ	مسلل بگردہ بہ فرمان شاہ	۶۸۵۲
نہ تنہا کہ با جملہ خیل و تبار	چو گردش رواں بجانب شہر بار	۶۸۵۳
بود عین ملک شہنشاہ وزیر	بفرمود آنگہ کہ در دیو گسیب	۶۸۵۴
ہماں کشور و مرزا اشرف داد	تجیر سپہدار را خان را داد	۶۸۵۵

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

عزیمت خسرو خاں از دیوگیر بجانب پٹن

خوداں خان خسرو پٹن از چند گاہ	۶۸۵۶
ہی رائد لشکر بعد کر و فر	۶۸۵۷
چنان رائد پٹن دال بولینخ	۶۸۵۸
شنیدم چو اندر پٹن در رسید	۶۸۵۹
چو دست آمد اں شہر بے کارزار	۶۸۶۰
نخواندند اور اس سراج نقی	۶۸۶۱
شنیدم کہ از مدبروں دو شہنشاہ	۶۸۶۲
چو لشکر در آید اباد دارو گیر	۶۸۶۳
ہو دور پٹن بود سرماں روا	۶۸۶۴
بروند اورا بدر گاہ و خاں	۶۸۶۵
ہزارے سہ چار و شتر بارہاں	۶۸۶۶
چو خاں دید در منظر دختر شش	۶۸۶۷
بگفتا بدال مرد پر ہینر گار	۶۸۶۸
چو بشنید اں مرد افزوں کر لیت	۶۸۶۹
کہ خواہد چنین سفلہ دختر م	۶۸۷۰
یسوئے پٹن رائد کیسر سپاہ	
ہی تاخت اطراف ہر بوم و بوم	
کہ در آب دریا فر و شست استخ	
دراں شہر حصن و بنا محو بدید	
دراں شہر بد تا جو سے بالدار	
کہ بود است یک منے منقی	
ز کواشش ہی داد ہر ماہ و سال	
شد اں مرد پر دست لشکر اسیر	
کہ ہم را بود دست و ہم پارہا	
نہ تنہا کہ با جملگی خان و ماں	
ز رو گوہرے دختر با جمال	
نظر و دخت از جملہ مال و زرشش	
کہ دختر خود اندر یکا تم در آہ	
بگفتا تا یاد ازیں بیش زلیت	
ہماں بہ کہ یک تحت زہر و خورم	

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیر ملاحظہ ہو۔

وزیر کاروان کہن کوچ کرد	شہنشاہ ہاں روز تہری بخورد	۶۸۶۱
گرفتند ہر یک زر سے پیشمار	سیر تاجت در محلہ شہر و دیار	۶۸۶۲
خیلے مراد را بنجا طر گذشت	چو بر خاں خزانہ بسنج گشت	۶۸۶۳
نشیند کشتی و افتد در آب	ہی خواست آن صاحبان لعلاب	۶۸۶۴
زند خیمہ بیرون ازین بوم و بر	بنا بد بسماز خسر و غلام	۶۸۶۵
بود عزم بند و برہ در فضا	بصد در صد درار سپہ گیر و ظراہ	۶۸۶۶
خبر یا گفتند از یکے نیک خواہ	ازین محل تا کہ سران سپاہ	۶۸۶۷
شب و روز پاسش ہی داشتند	بر دجان و دل جملہ گماشتند	۶۸۶۸
نمانند شہر مستندہ چون فرمان	براں تاز و نگاہ شاہ و جہان	۶۸۶۹
کہ بودند بر گرد او بانسکوبہ	چو خاں دید ہشیاری آل کردہ	۶۸۷۰
دلش گشت پیر از ازاں را تو خام	شد از خاطرش دور سودا و خام	۶۸۷۱
با گفت سے کہ ازاں و سر لشکر اں	طلب کرد یک روز جملہ سراں	۶۸۷۲
تا ہم سر ہوشاہ خود ہیچ گاہ	منم بندہ خاصن و نگاہ شاہ	۶۸۷۳
ہمشتید بر چوں منے بدگماں	و گر خودز تا پیرا شہزماں	۶۸۷۴
مرا پس بدست گواناں و ہید	یکے تخت بند ہی بیایم نہید	۶۸۷۵
ولیکن مدارید زیں ساں نگاہ	بریدم اسپانہ در پیش شاہ	۶۸۷۶
شہنشاہ گفتند کا سے نامور	چو ایں نصرتانہ و سر ہاں سر بسر	۶۸۷۷

نوٹ کی تشریح کے لئے حکیمہ ملاحظہ ہو۔

خصوصاً ازیبے خدمت و اسباب	چولہا فرستاد شاہ جاں	۶۸۸۸
سرخوش را خود بخاک انگلینم	گر ایدر دریں کار غفلت کنینم	۶۸۸۹
وگر گوند سودایش افتاد سرا	اگر هست خاں را خیالے دگر	۶۸۹۰
مگر آنکہ دانائے راز نہاں	چہ داند کسے راز کس درجاں	۶۸۹۱
خردشاں ز ملک بپن گشت باز	نعمتی چونکہ لشکرین ز ترکاز	۶۸۹۲
چو بشنید شہ خان خسرو رسید	نقیبش بدیوان خسرو رسید	۶۸۹۳
بتعظیم خاں را مذمت شاق وار	شنیدم کہ شہ شد جانم سوار	۶۸۹۴
شدہ سکناد ہم خان دہم بادشاہ	ملاقات کردش در اٹھائی راہ	۶۸۹۵
شہنشاہ ہی برسرسش ہوسہ داد	بہر جاے خاں پاک شہ می فتاد	۶۸۹۶
کہ از دام فرقت شد اورا غلام	شہنشاہ بفرمود پس بار خاص	۶۸۹۷
بگردند از ہر درے گفت و گو	نشستند چون خان و شہ و بڑ	۶۸۹۸
شنیدم شکایت بگرد از سراں	چو وقت شہنشاہ خوش دید خاں	۶۸۹۹
توسر شکرم کردی اندر سیاہ	بگفتا کہ اے شاہ گیتی پناہ	۶۹۰۰
حواناں شب دروز بگماشتند	چو بندی نگاہم ہی داشتند	۶۹۰۱
مگر گفتہ بدستاں شہ نامور	اگر سر بر آرم بہر بند سہ	۶۹۰۲
شہنشاہ سراں سپہ را بخواند	چو این قصہ خاں بپن خسرو براند	۶۹۰۳

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

وزن میں بہت جواناں بدو	برہنشاں بے نقی زباں برکشاد	۶۹۰۴
دگر کس سخن گفت گردن زند	کہ تا جسد را بند محکم کنند	۶۹۰۵
بعد ہذر خواہی زباں برکشاد	وزن میں سجاں غلبت ناموں داد	۶۹۰۶
شرابی ہی خورد چوں خافلاں	بروں آمد از مر کا عافلاں	۶۹۰۷
سرہ کم کند دشمن و دوست را	بلے چوں سرے را سر آید بقا	۶۹۰۸
کشاد دوستان را بزندان و چاہ	و ہر دشمنان را قہاد کلاہ	۶۹۰۹
رساند ہمہ دشمنان را بکام	سر نیکنواہاں در آرد بدام	۶۹۱۰
زمانہ بروز دیکے ریش خند	غرض چوں کہ آں قوم را کرد بند	۶۹۱۱
تن آسانی و خود پرستی و تاز	جوانی و مستی و عشق مجاز	۶۹۱۲
زیانکار آید براہل و دل	بزودی کشد ملک را در خلل	۶۹۱۳

کشتہ شدن سلطان قطب الدین بروجہ خاں بغداد

زستی بہ تخت کیاں شد بکواب	شنیدم بیے آں شہ کاماب	۶۹۱۴
سرخس را در آرد بکوابے دگر	خبر تے کہ دہراڈ شرابی دگر	۶۹۱۵
بہ پیر امن شاہ بودے مدام	ہماں خان خسرو کہ ہر صبح و شام	۶۹۱۶
دشمن بود و ز دیدہ بر قصد ہماں	ہو بود و زد و ہو پاسماں	۶۹۱۷
کہ در کیش شاں بود آں سست کیش	در آں شب گردہ ز خویشاں خویش	۶۹۱۸
کہ ہر یک ز اقصائے کجرات زاد	ہمہ و حشیاں پداؤ زاد	۶۹۱۹ F. ۲۰۶
ہمی برہ شاں جانب خواہ گاہ	یکایک در آرد در حسن شاہ	۶۹۲۰
کہ بد برد خواہ کہ عہدہ دار	ہماں خان قاضی مل ہوشیار	۶۹۲۱

۶۹۲۲	چو خاں رابر آہنگ دیگر بدید	شنیدم نمی داد دستش کلید
۶۹۲۳	ازاں ہندواں ہندوئے نامزا	بزوتیج و کردش سرانہ تن جدا
۶۹۲۴	کشاو ندر آنگہ در خواب گاہ	رسیدند در خلوت خاص شاہ
۶۹۲۵	ز آواز شاں شاہ بیدار شد	چو آن قوم را دید ہشیار شد
۶۹۲۶	سبک خاست از تخت سوچو حرم	شتاباں ہی رفت و آشفتم ہم
۶۹۲۷	ہماں خان خسرو پس از دروید	گرفتیش رواں بعد و اندر کشید
۶۹۲۸	سلاخے چو پر دستاش کم قتلو	روانش گرفت و فرووشش نہاد
۶۹۲۹	گر وہے پر او کہ آمد دروں	بجستند شہ را کہ ریزند خون
۶۹۳۰	چو شہ را ازاں بجائے کم یافتند	خود شاں بہر سوئے بشتافتند
۶۹۳۱	ہماں جہر یہ ناگ کجب بر مہ ہم	دویدند از انجا بسوئے حرم
۶۹۳۲	چو خاں دید شاں اندران جستجو	بر آورد یکبار سر از فرو
۶۹۳۳	کہ شہ ہست بالاد من زیر شاہ	باید کہ در دید جب نام نگاہ
۶۹۳۴	شنیدم ہماں جہر یہ چوں شنید	کشیدہ یکے تبتہ و در رسید
۶۹۳۵	بزد تبتہ در پہلوئے پہلو اں	سفر از جہاں کرد شاہ جہاں

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

کڑاں شور بیدار شد مار و مور	بہر جانبے نخواست خوفا و شہد	۶۹۳۶
بریدند کیسے صبر بادشا	پیش آنکہ پراواں چاہے بے وفا	۶۹۳۷
عمودند مر جلم تر خاکیاں	میرجم ہاں لفظ صحتا کیاں	۶۹۳۸
سوئے خانہ خوشی ہر کس دید	چو قلعے سر شاہ بریدہ دید	۶۹۳۹
نگر و دتلف جہلکی خانسان	یودتا بود سان او در اماں	۶۹۴۰
بجوید صلاخ خود از اہل زور	بے ہر کسے گاہ خوفا و شور	۶۹۴۱
در روز دشب آدمی در کی است	جہاں خود خطر خانہ آدمی است	۶۹۴۲
کہ بازو براہ وقت خانسان	نماندست چہاں آدمی در جہاں	۶۹۴۳
گدار اوشہ را برابر و ہند	وراں دم کہ دور اجل و در ہند	۶۹۴۴
کہ فارغ ز اندوہ و درد سہرمت	و گر نیک بینی گدا خوشترست	۶۹۴۵
یکے جہہ نگر از اندر جہاں	چو رختے بہ بند و اذیں کار دہاں	۶۹۴۶
چو مرغے بگلزار افتد بچام	برابر بردا آنچه دار و تمام	۶۹۴۷
بگویم چو مستیان جام الست	گرم ملک درویش آید بست	۶۹۴۸
مرا تو بہ از نہد نقشبندہ	بیاساقیا جام کس بریدہ	۶۹۴۹
کہ با ششم ہمہ کیج خاک کہن	چنانم زمستی جواں مرد کن	۶۹۵۰

جلوس خسرو خان و خطاب ناصر الدین کردن خود را و شاہ
زادگان را و در شہزادگان خداوند شہ را کشتن و مخدومہ

جہاں رانی جہتیا پلے رائیبر کشتن کہ دستہ تمام دیو پو

قنادش زوشت خطای و رشت	ہجان خان خسرو پوشتہ را بکشت	۶۹۵۱
تلفت کرداں فتنہ نام تمام	شنیدم کہ شہزادگان را تمام	۶۹۵۲
قنادش پوزیں ساں خطا و خطا	بکشت آنکے مادر شاہ را	۶۹۵۳
فریب از پئے مردمان ساز کرد	بہر سوز را نشانی آخا ز کرد	۶۹۵۴
دل ہر یک از سکہ زہر بکشت	پر و پار شد خلق دنیا پرست	۶۹۵۵
جہاں را ز زہر رنجتین ضبط کرد	دگر روز چون شاہ گردوں نورد	۶۹۵۶
بہ شہر اندرون فتنہ زاد سمعت	ہا خان خسرو بر آمد بہ سخت	۶۹۵۷
بعد عاجزی گشتہ در حفظ جہاں	سلساں زبے قوتی ہر زمان	۶۹۵۸
جہاں بہر کوچہ می گذشت	بہر چاپر آؤ سرافراز گشت	۶۹۵۹ F. ۲۰۳
شدہ ملک اصحاب دولت بہشت	زودہ در رسم خمیہ اہل کینشت	۶۹۶۰
شدہ مومن از ظلم عورت گزین	بلب آمدہ جان اصحاب دین	۶۹۶۱
کشتے بے سپر گشت در راہ مرگ	کیے گشتہ نذاں فتنہ با ساز و برگ	۶۹۶۲
اسیر آمدہ قبیلہ آزادگان	ہر گشتہ گشتند شہزادگان	۶۹۶۳
دو سالہ موجب بہ شکر بباد	جہاں خان خذار ہندی تراو	۶۹۶۴

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

شده اہل دیں رامضرت رساں	ہمہ پیر او اور وجاہے کساں	۶۹۶۵
کہ بود است در قلع دیں روز و شب	شده ناصر دیں بعد شاہ لقب	۶۹۶۶
کہ آں فتنہ زاد اندراں سخت گ	پہنچد برہ فخر و دہ بدوزدہ	۶۹۶۷
شده خانخاناناں دراں روزگار	حسام الدین آں فتنہ خاتم کار	۶۹۶۸
کہ گشت از سر عذر سرماں روا	برادر بد سے شاہ غدار بردا	۶۹۶۹
بشد خان مولیٰ بعد و نشست	ہماں یوسف مولیٰ دوں پرست	۶۹۷۰
شده خان خاتم دراں چند گاہ	ہماں سنبل عالم روسیہ	۶۹۷۱
شده خان بغرا بزششی خال	ہماں عنبر نامیدہ خصیال	۶۹۷۲
بہر جایکے فتنہ سرفراز	شده شانشی خاں ہلا قرماز	۶۹۷۳
بر آورد سرچوں سواران آب	دراں چند روز آں گروہ عذاب	۶۹۷۴
مشنیدم کزاں قوم دولت بگشت	دوسہ سرچوں عہد نامہ خوش گشت	۶۹۷۵

برون ملک فخر الدین جو تا آخر تک

اسپان خاص بر پدر خود پیوستن

کہ سیمائے ملکش بداندر چین	ہماں پور قسطنق ملک فخر دیں	۶۹۷۶
یکے روز بر مرے کے شد سوار	مگر بود آخو تک آں مرد کار	۶۹۷۷

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

بسوے پدر شد مرا حل پسند	ز تیر پاگیر چند ایسے بخت	۶۹۶۸
ز رویش روان پدر آر سید	پدیا پور چون مشتاپاں رسید	۶۹۶۹
کہ بود است کہن شمشیر بارگاہ	ملک غازی آن تعلق دین پناہ	۶۹۷۰
کہ احوال آن بوم ویر باز گوی	پسر را پسر سید آن نامجوی	۶۹۷۱
بعد خستگی کرد دیدہ پر آب	پس آنکہ پسر پیش آن کامیاب	۶۹۷۲
قتل داد است بردست مستی نیم	بلگفتا کہ ملک شہان کریم	۶۹۷۳
جغامی رود ہر طرف آشکار	چہ پر سی ز احوال شہر و دیار	۶۹۷۴
بموسن ستمی کند بے دریغ	بہر سو پراڈ بر آورد شیخ	۶۹۷۵
چنین ظلم تا چند دیدن توان	مسلمان شدہ عاجز مندوان	۶۹۷۶
یکایک ز ادبلی بروں آدم	چو من زین تماشا بروں آدم	۶۹۷۷
کہ آمدوریں ملک داد خواہ	بر ایوانت اکنون گرفتہ پناہ	۶۹۷۸

پر گشتن ملک غازی ز ناصر الدین ویوستن

F. ۲۰۸

بعضے سراں باوے

چو شنید غازی ملک از پسر	ز خواری اسلام یک یک خبر	۶۹۷۹
-------------------------	-------------------------	------

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیمہ ملاحظہ ہو۔

کہ بر سر کے لئے شعلہ پر فروخت	دش ز آتش کیں ہیں گو نہ خست	۶۹۹۰
شہزادہ چیم بر سر کے خوب چکان	بگشت از دش گودار خواں	۶۹۹۱
بر آورد یکدم زگر یہ خود شش	ز سوز جگر گشت نوشش کوش	۶۹۹۲
چہ از خواری حال آزادگان	چہ از ماتم شاہ و شہزادگان	۶۹۹۳
چنین آید از مردم حق شناس	دم سرد از سینہ زوبے قیاس	۶۹۹۴
بلغتاکہ لے پور فرخنده فر	دزاں ہیں رخ آورد سوئی سپر	۶۹۹۵
شہنشاہ راکشت و فرود گشت شاہ	چنین سفلیہ چون دریں تھنگاہ	۶۹۹۶
امیر شش شدہ جملہ آزادگان	تلقت کرد ہر جا کہ شہزادگان	۶۹۹۷
مغرت رسانید اسلام را	بخواری در آورد اسلام را	۶۹۹۸
زہوں وار بندیم پیشش میاں	سزائے نباشد کہ چون دیگران	۶۹۹۹
بگردیم باوستے خدمت گرا	چاں بہ کہ بر رسم اہل وفا	۷۰۰۰
زرہ جامہ و خود سازیم جام	بر آریم شمشیر اتاقتام	۷۰۰۱
خوشیم تانائے مادم زن است	کو شیم تانیم جاں در تن است	۷۰۰۲
زمیدان اقبال گوئے بریم	اگر خود سرکش رہنجاگ آدیم	۷۰۰۳
رہا نسیم کسبہ ز بد ملستان	کشم انتقام ولی نعمتان	۷۰۰۴

گہری حکم ارکان روئے زمیں	پتھر حکم سرا کے نعلین دین	۶۰۰۸
شہود کار بر فکس روز و قفا	نگر خود گر گونہ گردد قفا	۶۰۰۹
کچھن ولی نعمتاں جاں دہیم	چو مرزاں براہ وقا بسر نسیم	۶۰۱۰
بیا بد دریں کار کردن شباب	ہمہ رطے این نکلے آد صواب	۶۰۰۸

پیوستن سراں بر ملک غازی ز نظر اور اندن شکر از دینا پور جانب پتی فیروزی یافتن

باقصائے اقلیم رفت این خبر	چو تعلق چنین رائے زد با پسر	۶۰۰۹
خصوصاً گشتے کہ جست از ستم	شوخ آوردہ برٹے سراں حشم	۶۰۱۰
کہ بسیار افواج کا فر شکست	چو ہیرام ایس پیل چو دوست	۶۰۱۱
کہ بودند در کھو کھراں سر فراز	چو گلچند چون سہولتے کراز	۶۰۱۲
کہ ہیرا تم جو میں بدانند نبرد	چو پور سراج آل یلی شیر مرد	۶۰۱۳
تعلق فرستاد دست با پسر	جیسے روز از تن جدا کردہ پسر	۶۰۱۴
یہ آورد یک روز شمشیر کین	وز بان پس بسا ان جو نہیں	۶۰۱۵

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیر ملاحظہ ہو۔

بھونڈا ہست کشت آن یل نا جو	ہماں کھی را کہ تعلق	۶۰۱۶
بہ پوست بر تعلق نامدار	وزاں پس ابا چند جنده سواد	۶۰۱۷
شب در روزی کشت آن زول سپاہ	بریں گو نہ بر تعلق کینہ خواہ	۶۰۱۸
بصد و عدا لطف ہی کرد شاہ	سراں سپہ را ہماں مرد واد	۶۰۱۹
بے مرد آزادہ را بند کرد	بنقد بشتاست ہماں پختہ مرد	۶۰۲۰
کر بستہ در خدمت اوسراں	ہوا خواہ او گشتہ سر شکر ایں	۶۰۲۱
ہی کرد لطف بر اہل سپاہ	ہی کرد تدبیر بگاہ در گاہ	۶۰۲۲
زاقلسے اقلیم بیتش گد کشت	چو بزمے سپاہی گراں جمع کشت	۶۰۲۳

رواں شدن خانخاناں بہ قصد تعلق و مصافحہ دادن تعلق با او در حدی سستی و فیروزی یافتن

کہ تعلق بہ شاہی بر آورد سہ	چو بر ناصر الدین رسید ایں خبر	۶۰۲۴
بقتلش بروں را انداز تھنگاہ	بفرمود نا خان خانان سپاہ	۶۰۲۵
شب در روز در کار لشکر بود	ہماں قتلہ در لشکرش سر بود	۶۰۲۶
شب در روز در کار گردن کشتی	ہماں بود کاہے بہ لشکر کشتی	۶۰۲۷
فرس باہے قصد تعلق جہانند	بفرمان شہ خان خانان براند	۶۰۲۸
شعیدم کہ ایں قصد تعلق شہید	ہی رفت چوں حد ہا نسی رسید	۶۰۲۹

نوٹ کی ترسح کے لئے ضمیر کا حلف ہو۔

بھی مانند تا بود از و خصم دور	رواں کرد لشکر ز دیا پیور	۷۰۳۰
بند کھائے ہر لشکر سے در دوید	دو لشکر چون ز دیکھا اعدا رسید	۷۰۳۱
بہر دند سر برسچا پاں خبر	دو چار سے بخوردند با ہمدگر	۷۰۳۲
بیکجا بہ پیوست ہر دو سپاہ	دگر تکرور در سرستی صبح گاہ	۷۰۳۳
شعانی نمود در ساز جنگ	بند مانے نکر دینہ آنجا جنگ	۷۰۳۴
دلیراں بہر سو بجاں غاستند	بہر جانبے لشکر آناستند	۷۰۳۵
یکے چتر زر کرد در قلب خویش	از پنجانب آن خان ناخوب کیش	۷۰۳۶
کہ بود ست دایم امیر شکار	مقدم شدہ مستلک نا بکار	۷۰۳۷
ستادہ ابا فوج خود گیسرہ	ہمان کلینفہ بقدہ در میسرہ	۷۰۳۸
ستادہ تمامی پراڈ بہسم	سوئے سیمہ ناگ کجب بر دم	۷۰۳۹
بقلب اندروں خود شدہ جا پسند	وزاں جانب آن تعلق دیوبند	۷۰۴۰

نوٹ کی تشریح کے لئے مضمیر ملاحظہ ہو۔

چو گل چند ز نیم بود دیگر سراں	مقدم شدہ پیش ادکو کھراں	۷۰۴۱
نپے افشردہ چن گرسنہ انگره	ہماں پورا میر سوئے کھیرہ	۷۰۴۲
سوئے میمنہ بود شکر فروز	اسد الدین آل سرش کینہ توز	۷۰۴۳
پیشتی شرفوخ بگرفنہ جائے	وگر سر فرازان کثورک شائے	۷۰۴۴
گدور کار کیں بود ہر یک چوشیر	وزاں پس ہماں کھو کھراں دلیر	۷۰۴۵
کہ دست جو لیاں شدار غیب کند	چماں از مقدم براند ند تہند	۷۰۴۶
کہ اندر مقدم بر افشردہ پا	یکایک براند ند آں قتلہ را	۷۰۴۷
بخت دز پیشکش بیفتاد مرد	مگر اسپ تئلہ یکے تیر خورد	۷۰۴۸
بریدہ سرش کھو کھراں گزیں	بیفتاد قتلہ دراں دشب کین	۷۰۴۹
گریزاں سوئے قلب خود سر نہاد	چو در فوج قتلہ شکستے فتاد	۷۰۵۰
رسیدہ بہ قلب عدو لے دیلیج	ہماں فوج لشکر پر آوردہ تیج	۷۰۵۱
کہ کم کرد و بود است وقتے ترے	چو آں خان خانان بال شکر و	۷۰۵۲
چماں خرد و ہشت کہ شد در گریز	دراں دشت دید اپنجاں بستخیز	۷۰۵۳
عناں را بہ عزم ہر یکت کشید	چو فوجش سر خویش بر جانید	۷۰۵۴
کہ قلب عدو ہم بہ ہوشی شکست	نظر کرد و چون کھو کھراں چہ دست	۷۰۵۵
قتادند در قلب دشمن رواں	خرد مشید ہر یک چوشیر تریاں	۷۰۵۶

نوٹ کی تشریح کے لئے ضمیر ملاحظہ ہو۔

براندند بر دشمنان بے دریغ	بروند پس دست بر تیر و تیغ	۷۰۵۷
کہ بود است شہزادہ کھوکھراں	شہنیدم کہ گلچند رکشش ہواں	۷۰۵۸
زدشش تیغ بر سر بعین فرار	فرس را ند در جانب چتر دار	۷۰۵۹
رہود آنکے چتر از دست او	سرخش را بر پد آن بل نامجو	۷۰۶۰ F. ۲۱.
شداں تغلق و لشکرش عرشاں	سبک چتر بر فرق تغلق تہاں	۷۰۶۱
کہ آں روزایں گوئے کوشش بدید	ملک غازی آں مرد اختر سعید	۷۰۶۲
مقلے دوسر ہندراں برد کرد	بچنید از انجا سے آں بخت مرد	۷۰۶۳

عزیمت ملک غازی بقصد تختگاہ دہلی مصفا دادن بانا صرا اللہین و فیروز می یافتن

رواں کرد در جانب تختگاہ	وگر روز از انجا سے میوں سپاہ	۷۰۶۴
علائی و قطعی لوکب کبار	ہمی راند ہر دم بر آں تا مدار	۷۰۶۵
پناہندہ از تختگاہی رسید	فراداں در ایشا می رہی رسید	۷۰۶۶
کہ بودند از ظلم ہند و دژم	بے نامہاں سران چشم	۷۰۶۷
رسانیدہ پیکانش بیگاہ و گاہ	بہر منزل از جانب تختگاہ	۷۰۶۸
زد دہلی سپہ نامہ اللہین کشید	ہم آخو جو نزدیک دہلی رسید	۷۰۶۹
کہ از تختگاہ ملت فرسنگ بود	پس پشت انداخت آں بلخ بود	۷۰۷۰

نوٹ کی تشریح کے لئے طبعاً ملاحظہ ہو۔

ابا جلا افواج ہندوستان	بزد خیمہ زان سوئی آن بوستان	۶۰۶۱
سیاہ سحر گہ نمودار گرد	دگر روز کز گنبد لا جو رو	۶۰۶۲
چو اعلام افواج ادشند پدید	ہماں تعلق ملی خودشان رسید	۶۰۶۳
مکھتا شود جسد لشکر سوار	شدہ ناصر الدین دون پوشیار	۶۰۶۴
لڈو دریا پوشش آمدہ برہنگ	دو لشکر ستاوند ہمار جنگ	۶۰۶۵
ہمہ ملک ادلیک خود ساختہ	یکے خسروی را سر انداختہ	۶۰۶۶
بر آوردہ تیغ و فدا از نیام	دگر راندہ لشکر پے انتقام	۶۰۶۷
بکین ولی نعمت خود کمر	بہستہ چو مردان پر خاشاک	۶۰۶۸
ز ہند و خود بازار اسلام را	بداں تاکشد کین فرماں داد	۶۰۶۹
شدہ ہر دو لشکر در آراستن	کمر بستہ ہر یک بکین خواستن	۶۰۷۰
سپہ را تعین کردہ جا صفت بہت	ہماں ناصر دین دون آن طرف	۶۰۷۱
بدنبا لہ ادمراتب تمام	بقلب سپہ خود گرفتہ مقام	۶۰۷۲
ستادہ بہ قلب اندرون باخدیو	ہماں خان خانان دگر مالدیو	۶۰۷۳
بدنبا لہ ہر یک فرادان چشم	در اں فوج بدتیغہ و بعدہ ہم	۶۰۷۴
کہ بدخان خاتم دماں روزگار	شدہ مینہ سنبلی نابکار	۶۰۷۵
یو سر کشتہ چند ہدم مشدہ	ہماں خان صوفی مقدم شدہ	۶۰۷۶
پے افشردہ مانند سر و سہی	برو سیف چاکشس بیاری ہی	۶۰۷۷

نوٹ کی تشریح کے لئے نمبر دیکھئے۔

۶۰۸۸	ذریعہ سر نسماز و محمود ہمس	وہاں فوج یار آمد و با حشم
۶۰۸۹	سوئے سیر و شبیر کامیاب	کہ بدخان بفر اور اخطاب
۶۰۹۰	پر خانی خاں جان کسے قاز	بیاری و ہی با صفت جملہ ساز
۶۰۹۱	دگر ناک و کب پر نکل و زندہ قول ہم	ابا جملہ فوج بر او بہ ہمس
۶۰۹۲	دگر ناک کوز ناگور بود	ابا خان بفر استاد کے نمود
۶۰۹۳	ہاں ناصر الدین خذیر مرد	بریں گونہ افواج ترتیب کرد
۶۰۹۴	وزاں جانب آں تعلق کینہ خواہ	پے افشردہ ہم خود یہ قلب سپاہ
۶۰۹۵	علی حیدر نیک ہے ہجرانے	پس تعلق کرد بگرفتہ جانے
۶۰۹۶ E ۲۱۱	سرافز آنگل چند چوں سفیر کی	مقدم شدہ با ہمہ کھوکھراں
۶۰۹۶	استاد الدین آں شیر دشت و خا	کہ بد پور اور سپہدار را
۶۰۹۷	سوئے سیر رفت چالش کناں	شدہ شادی و اور شش ہم حناں
۶۰۹۹	ملک مخدوم آں یل سر فراند	دگر جاشغوری شہاب کراز
۶۱۰۰	ستاد ندور پشتی بیمنہ	کہ بودند چالاک ہر دو سنہ
۶۱۰۱	بہار الدین آں کرد کثیر کشا	کہ بد پور خواہر سپہدار را
۶۱۰۲	چرواں پے افشردہ سوئی بسیار	قراواں بہ پشتی او مرد و گاہ

نوٹ کی تشریح کے لئے تحریر ملاحظہ ہو۔

دیگر پوست آن شنبہ پسیل ہم	چو بہرام ایبہ بدو چشم	۷۱۰۳
کہ دراصل افغان بدان شیر مرد	چو آن نور سندی گرا ز نبرد	۷۱۰۴
ابا ہریکے بسرتی بادہل	وگراں سران سہند گری مثل	۷۱۰۵
پیاداست افواج خود سربسبر	پریں گونہ چوں تعلق نامید	۷۱۰۶
نخشہ سوارے ہائے سیاہ	شہنیدم کہ از لشکر تحت گاہ	۷۱۰۷
کہ بدست بندہ آن گراں	قبول آمدہ نام آن سہ فرزند	۷۱۰۸
خروشوں میان دوشکر قتاد	بدگشت از فوج مانندیاد	۷۱۰۹
چو پیشش ہماں تعلق نامدار	کما ترا بگرداند ہائے سہ چار	۷۱۱۰
کہ بودست مردے اشارت نشان	بیاری لشکر گزفتہ قیاس	۷۱۱۱
کہ بودند ہریک سران چشم	پس آن گاہ کبے بر سر و زندہ حرم	۷۱۱۲
شدہ بر ملک فرزدیں کینہ خواہ	زدست چپ لشکر تحت گاہ	۷۱۱۳
عناں تمانت باجا شغوزی شہاب	ملک فرزدیں چوں نیادرد تا	۷۱۱۴
دراں راہ فوج پر او گذشت	چو در لشکر تعلق این فوج گشت	۷۱۱۵
شتا ہاں فرس راندہ بر ساز جنگ	اسد الدین از زمین بے درنگ	۷۱۱۶
حفظش جاسے بدخواہ یکسر گزفت	صفت خان بجز از جا بر گزفت	۷۱۱۷
دراں فوج یکسر شکستے قتاد	دراں حملہ آن تلقیہ سر نہاد	۷۱۱۸
یلاں ماندہ بہر دو قاتم سپاہ	غزوں عطف کردند از ایں درنگ	۷۱۱۹

نوٹ کی تشریح کے لئے فقیر ملاحظہ ہو۔

چو افواج تعلق پر آگندہ دید	ہاں ناصر الدین شہرنا حمید	۶۱۲۰
دراں معرکہ ماند سعد و دوسرے	درا افواج تعلق نہ بعد نبرد	۶۱۲۱
بہ بینگاہ تعلق کیند ترک تاز	بفرمود تا یکسر آن قرق تاز	۶۱۲۲
سبک رفت در بنگر کیند خواہ	ہاں شاستی خاں یفرمان شاہ	۶۱۲۳
بناموسس آواز دؤبہر کشید	طیاب سہرا پردہ ادب رید	۶۱۲۴
گر یزاں سوئی کشور خود تافت	کہ تعلق سر از شیر مرداں تافت	۶۱۲۵
ہی گفت کوسس تعلق زماں	در دغے دگر چند رسم دماں	۶۱۲۶
یکے شور در خلق بستگ فتاد	سپاہش ہمہ سر بہ عیارت نہاد	۶۱۲۷
چپ و راست خود مرد محدود دید	سشنیدم چو این شور تعلق شنید	۶۱۲۸
کہ نشکر شود یک گروہ صفت بہت	نویدے فرستاد در ہر طرف	۶۱۲۹
بفرمان آن کار فرمائے خویش	ہتر ہراں کہ بودند بر جای خویش	۶۱۳۰
ہمہ یکدل از بہر ہوجا شدند	ہمہ در صفت قلب یکجا شدند	۶۱۳۱
دریں باب خوش گفت با ہوش	ہاں گنجہ پرورد گنجینہ زاسے	۶۱۳۲
زیاراں یکدل بلندی رسید	سپہ را کہ فیروز شدی رسید	۶۱۳۳
رسیدند شیر افکنان کر از	غرض چونکہ بر تعلق سرفراز	۶۱۳۴ F. ۳۱۲
کہ بودست پیشی سرشکاراں	چو بہرام ایوبیل دیکہلواں	۶۱۳۵
کہ بودست بہادیں مرادرا لقب	دگر آن سپہ دار دالان نسب	۶۱۳۶
یہ پوست بر تعلق در کشائے	دگر ہر کراودا ختر پائے	۶۱۳۷
کہ بگذشت خونے زہر دوسپاہ	وزاں پس شنیدم دراں خوبگاہ	۶۱۳۸
زافواج خود مسدیل ناخار	گزین کرداں تعلق ہوشیار	۶۱۳۹
خودشاں پس قلب در دشمن ہند	بفرمودشاں را کہ یکجا شوند	۶۱۴۰
کہم حملہ بر قلب بدگوہراں	چو پیشدازیں سوئی من با تراں	۶۱۴۱
بقلب عدو سر سر امر کشند	یکایک ہمہ تیغہا برکشند	۶۱۴۲
برآمدند بردشماں بے دریغ	در آئیند از پس بر آوردہ تیغ	۶۱۴۳
قلاہ لمار در یک زباں	بگویند در تیغ را ندن نشان	۶۱۴۴

دریاں قوم گل چند ررا کرد سر	پس آننگہ ہاں مرد پر غاش گر	۶۱۴۵
پس قلب دشمن ہاں صد سوا	رداں کرداں تعلق بختیار	۶۱۴۶
رخ آدر دہر قلب اعدای خویش	خود شان بکبند از جائے خویش	۶۱۴۷
کزاں حملہ جنید ہر جا کہ گوہ	بگرد از غضب حملہ باشکوہ	۶۱۴۸
شدہ بر صفت خشم خنجر گزار	خود از پیش و از پس ہاں صد سوا	۶۱۴۹
نوید خطر دید از پیشکس و پس	شنیدم چو اں ناصر الدین خس	۶۱۵۰
گریزاں از اں جو بکہ برگزشت	ز سستی بہت عنان تاب گشت	۶۱۵۱
زہر قالب از بے سری جاں پر	صفش چوں سر خویش بر جان دید	۶۱۵۲
ہمہ خلق سرور ہنر بہت نہاد	ہمہ فوج قلبش پریشاں قتاد	۶۱۵۳
ز ملک سعادت بشارت رسید	بداں تعلق گرد اختر سعید	۶۱۵۴
بے تن درید و بے سر شکست	صفش بزدور تیغ و گویاں دستا	۶۱۵۵
بگردن فلکند ہر سوکساں	خوشاں گریزندگاں رابلاں	۶۱۵۶
بے مرد شد کشتہ و شد اسیر	ز فوج شکستہ در اں دار و گیر	۶۱۵۷
ہی رفت و نبال اہل فراہ	شنیدم کہ گلچند دشمن شکار	۶۱۵۸
بزدیغے از پس سرش را بویو	چو بر حیر دار مخالفت رسید	۶۱۵۹
بیاد و بر تعلق نام جو	وزاں نین ست حیر از دست او	۶۱۶۰
بدست چپ خشم فوجے سیاہ	پس آنگاہ تعلق در اں جو بگاہ	۶۱۶۱
پہ پویہ عنان سوکے اں صف کشید	دو آماج واری ستادہ بدید	۶۱۶۲
بماندہ سوکے میسرہ بر قرار	مگر بوداں سنبل خام کار	۶۱۶۳
پہ پیچید اندر نہر بہت عنان	چو در نقد خود دید فوجے گراں	۶۱۶۴
کہ افواج دشمن تمامی شکست	نظر کرد پس تعلق چیرہ دست	۶۱۶۵
سوکے بنگہ خود عنان تاز گشت	بزد کوس وزاں جو بکہ باز گشت	۶۱۶۶
قرارش پس از بے قرار می دہد	بلے ہر کر بخت یار سی دہد	۶۱۶۷
وزاں پس بفرقتش نہد افسرے	ز پامال بر گیر اور اسرے	۶۱۶۸
کلید ممالک بدو بسپرد	ز عین ہلاکتش بروں آورد	۶۱۶۹

۳۷۹-الف

۷۱۷۵ (الف) بدستم فرستاد سویت ایا ز یکے مژدہ کاے خمر و سر فراز

فیروز شدہ رفیق تعلق در بنگاہ خود و رسیدن

احمد یاز بر تعلق و آوردن کلید ہا حصار

غرض چونکہ تعلق در آن روزگار	۶۱۶۰ F. ۱۲۳
بہ بنگاہ خود رفت بعد از شنب	۶۱۶۱
ملک زادہ آل احمد بن یاز	۶۱۶۲
بیاد پیشش زمین بوسہ داد	۶۱۶۳
وزاں پس بگفتا کہ ملے شہر یاد	۶۱۶۴
منم پوراں کو تو ال ایس	۶۱۶۵
یاز دود با کامہ دوستاں	۶۱۶۶
ز فتنہ بخر باز اسلام را	۶۱۶۷
چو آمد تعلق کلید حصار	۶۱۶۸
در لطف بکشاہ بر کو تو ال	۶۱۶۹
در آن شب چو ادا رسید این خبر	۶۱۷۰
ظفر یافت از خون پروردگار	
شنیدم چو بگذشت یکپاس شب	
پے تہنیت سوئے آل سر فراز	
کلید دوزیر پایش نہاد	
جہاں باد بر نام تو پایدار	
کہ خوانند نامش ایاز گزین	
کہ ملک تو شد ملک ہندوستان	
ز سر تازہ کن ملک اسلام را	
شگفتہ دلشش چون گل نو بہار	
بر آئین شاہان فرخ خصال	
شنیدم نخت از خوشی تا سحر	

آمدن تعلق بر تخت بنگاہ و قصاص کردن بر طائفہ

پرا دو پیراں

چو ریات خورشید شد آشکار	۶۱۸۱
بصد فرمی خاست از خواب گاہ	۶۱۸۲
سپاہ کواکب شد اندر فراز	
سوئے تختگر را انداز آجا سپاہ	

پہ پیش آمدش قاضی دکو تو اول	بشہر اندر آمد بفرخند قال	۶۱۸۳
اسیر آئندہ بود در نسیم شب	مگر خاستخا نان ہندی نسب	۶۱۸۴
بدر دازد و حصنش آویختند	بفرمود تا خون اور کھینتند	۶۱۸۵
بفرق پر او برانستند تیغ	پس آنکہ بفرمود تا بے دریغ	۶۱۸۶
بہر کو چہ از خون رواں گشت جوی	ہاتدم بفرمان آن نا بجوی	۶۱۸۷
تہ خنجر آمد پر او تمام	ہم از اول روز تا وقت شام	۶۱۸۸
بہر جاسرے زندہ آمد اسیر	بہر کو چہ خون شد در راں دار و گیر	۶۱۸۹
زمان جنا و ستم بر گذشت	ز خون بر آوز میں سیر گشت	۶۱۹۰
بیک چند باہر کے کس از وار	بے تا جہانست بود روزگار	۶۱۹۱
نہ شاگر از و گوہرے ذرخے	بسر کم برد دوستی با کس	۶۱۹۲
گے باد و آتش گے خاک و آب	ہمیشہ بود از سر انقلاب	۶۱۹۳
بدست خسیسے دہد کشورے	اسیر خے کہ کند گوہرے	۶۱۹۴
خسا نرا ز روئے زمین کم کند	کہ از گاہ بر ضد این ہم کند	۶۱۹۵
ندارد جہانرا گے اسلوار	ہمہ حال ہر جا یکے ہوشیار	۶۱۹۶
نہ بندد در دودل چو کار آگہاں	گوش ملک عالم سپارد جہاں	۶۱۹۷
کند حبت و جوئے جہانے و گر	بود مایل بوستانے دگر	۶۱۹۸
کہ پوشش نیابی ز مخن آد	ہمیشہ بود مست پیانہ	۶۱۹۹
مرا ہم ازاں بادہ بوئے رساں	بیاساقیادر طفیل کساں	۶۲۰۰
بگردودل خستہ بیتان من	کزاں بوی خرم شود جان من	۶۲۰۱

جلوس سلطان عیال الدین تغلق شاہ

کہ چون کار تغلق بسااں رسید	چنین زانسانہ گویاں رسید	۶۲۰۲
در آمد بعد عیش برکت گاہ	دوم روزاں صفدہ کینہ خواہ	۶۲۰۳
بوقت سعادت بر آمد برکت	بتا بہد اقبال و سبب بخت	۶۲۰۴

مطیعتش شده جمله لشکراں	سراسر کمر بستہ پیشش سراں	۶۲۰۵ F. ۲۱۲
جبیں بردش سخت و دولت نهاد	چپ دراست او فتح و نصرت ستاد	۶۲۰۶
که فریادش گشت بر اهل دین	غیاث الدین آن شاه شد بالیقین	۶۲۰۶
که بد پور مرزاں شد راستی	ارتغ خان بنده آن ملک نوزدین	۶۲۰۸
که بد خاتجی دیگر اندر جہاں	وگر پور شد گشت پریم خان	۶۲۰۹
که میوں میر بوداں کامیاب	پور سیوم شد ظفر خان خطاب	۶۲۱۰
که بودست کہتر ز شہ زادگان	چهارم پسر گشت محمود خان	۶۲۱۱
شده خان لشکر در آن روزگار	جہاں پور ایوب بل تا مدار	۶۲۱۲
که از خون خصماں زمین کرد میر	بہاء الدین آن پہلوان دلیر	۶۲۱۳
بعد لطف آن خسرو کامیاب	در آن روز گرفتار گشت خطاب	۶۲۱۳
بنسبت بفرمود شغلی تعیین	بدیگر سراں ہم شہر راستین	۶۲۱۵
طرب شد مہا بتولین غم	ہمہ شہر و کشور بست از ستم	۶۲۱۶
بگردند در گلشن دستگیر	سیوم روز شد ناصر الدین امیر	۶۲۱۶
تہش گشت خون رنجین بیدار	اسیرانہ بردند پور شہر یار	۶۲۱۸
کہ شد گشتہ آن فتنہ دہوں پناہ	جہاں گشت بزم غم پس از چارباہ	۶۲۱۹
چو از سیب باد سحر بوستان	شگفت از طرب ملک ہندوستان	۶۲۲۰
کہ تیغش بر انداخت بدخواہ را	ہمہ خلق داعی شدہ شاہ را	۶۲۲۱
ہمہ شکر ظلم مقہور گشت	زمانہ بساط ستم در نوشت	۶۲۲۲
دعا گویش آمد جہاں صبح و شام	شناخوان شد گشتہ ہر خاص و عام	۶۲۲۳
کہ این خوری در جہاں رو نمود	ز ہجرت یقین ہنصہ و بیت بود	۶۲۲۳

قرار گرفتن ملک غیاث الدین و باز طلب کردن

کشیدن بعضی قریب با تمام طرفتھاں کردن لشکر تا ہما را و شہر

زمن تیرہوی گشت شہسرو دیار	چو گرفت ملک غیاثی قرار	۶۲۲۵
جہاں گشت مشغول عیش و طرب	فرد شست ہر جا کہ شور و خשב	۶۲۲۶
بدل شد با من و اماں کسب	بہر جا کہ بود دست خوف و خطر	۶۲۲۷
چناں کرد مہرے دگر آشکار	دگر سیکہ زد دگر و شش روزگار	۶۲۲۸
نشست آسماں کہنہ احکام را	ورق گشت دیوان ایام را	۶۲۲۹
جہاں بازی دیگر افگندہ بن	شدہ جو فرماں دیوان کہن	۶۲۳۰
ز ہر کارخانہ تقصص نمود	شہ تو کہ گوئے سعادت را بود	۶۲۳۱
بیشیش کشادند ہر دفترے	ہمی باز پوسیدہ از ہر درے	۶۲۳۲
چو نوبت بکاہ خزانہ رسید	مہندس ہی خواند شہ می شنید	۶۲۳۳
بدفتر بفرمودہ کردن نگاہ	شنیدم خزانہ ہی دید شاہ	۶۲۳۴
پئے زر گیاں گشتہ بود دیار	کہ بامرد خدار ز نہسار خوار	۶۲۳۵
دو سالہ موجب کیاں بودہ اند	ز رومال غارت کیاں کردہ اند	۶۲۳۶
ز ہر جمع و خوہے پروں تذکرہ	کشیدند بس کاشاں کیسرہ	۶۲۳۷
چو معلوم شد شاہ را سر بسر	بخواندند پیش شہ ناسور	۶۲۳۸
بسختی و شدت شد حملہ مال	شنیدم کزاں زبرہ بدسگال	۶۲۳۹
شروع نمود آن شہ دین پناہ	پس آنگاہ در کار عرض سپاہ	۶۲۴۰
ہمی امتحاں کرد ہر مرد را	طلب کرد اصحاب ناور در ا	۶۲۴۱ F. ۲۱۵
مقرر ہی داشت صفد از ناں	بمقدار ہر کس پس از امتحاں	۶۲۴۲
قرارے بدادست ناستقیم	کسے را کہ ہی دید شاہ قدیم	۶۲۴۳
قرارے سپہ گشت بسیار کم	ہمی کرد دانش سپہدار کم	۶۲۴۴
قتادش بکار آنکے نگاہ	بہ پرداخت از کار و بار سپاہ	۶۲۴۵
لیے کرد نقماں در آل رفکار	شنیدم کہ اورا رشاں شہر لپہ	۶۲۴۶
با سووہ دلہا چراحت رسید	چو قربات النعام خلقے رسید	۶۲۴۷
در اقصاء آبادی آن دیار	نیاگان من ہمدرد آل روزگار	۶۲۴۸
کہ بہر یک از عیش باغ نعیم	دودہ داشتند از شہان قدیم	۶۲۴۹